

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته الهیات

گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه

بررسی جرم اهانت به مقدسات در منابع فقهی شیعه

استاد راهنما

دکتر مهدی رهبر

استاد مشاور

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد بهرامی خوشکار

دانشجو

رحمت تولایی

ماه و سال دفاع

آذر ۱۳۹۲

دانشگاه قرآن و حدیث
پریس تهران

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته الهیات

گرایش فقه و مبانی حقوق اسلامی

عنوان پایان نامه

بررسی جرم اهانت به مقدسات در منابع فقهی شیعه

استاد راهنما

دکتر مهدی رهبر

استاد مشاور

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد بهرامی خوشکار

دانشجو

رحمت تولایی

ماه و سال دفاع

آذر ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تمامی حقوق این اثر متعلق به دانشگاه قرآن و حدیث می باشد.

سپاس

پس از عنایات الهی و توجهات ائمه اطهار(علیهم السلام)، انجام و تکمیل پژوهش مذکور را مدیون راهنمایی های استادان ارجمند و زحمات دوستان هستم.

بر خویش لازم می دانم از تمامی استادان گرانقدر خود که از راهنمایی های آنان بهره مند بودم به ویژه از جناب دکتر مهدی رهبر و همچنین جناب حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمد بهرامی که رهنمودهای ارزشمندشان روشنی بخش راهم بود و نیز بخاطر همکاری صمیمانه ای که با اینجانب داشتند، متواضعانه سپاسگزاری می کنم.

چکیده

اهانت به مقدسات، با هدف سست کردن اعتقادات جامعه از همان آغاز تشکیل جوامع ابتدایی، تا به امروز ادامه داشته است. در نوشته های فقهی و حقوقی، تعریفی از مقدّسات ارائه نشده و همین امر موجب سوء استفاده برخی، از این واژه گردیده است. هدف از انجام پژوهش مذکور، با توجه به رخدادهای اخیر در زمینه جرم اهانت به مقدسات، بررسی این عنوان برای تنویر افکار عمومی است تا ضمن بیان مبانی فقهی جرم مذکور، ابهامات زیادی که در خصوص احکام این جرم وجود دارد و کار را بر دادرسان دشوار نموده تبیین گردد. تمییز اهانت از مفاهیم مشابه، معانی لغوی و اصطلاحی آن، مفهوم یابی واژه مقدسات با تکیه بر معاجم لغوی، آیات و روایات، بیان مقدّسات در ادیان و اسلام و نیز مصادیق آن و همچنین مبانی فقهی جرم اهانت به مقدسات و پاره ای از احکام دیگر، مواردی است که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته است. نگارنده معتقد است جهت تشخیص مقدسات بایستی به ملاک های عرفی مراجعه نمود و با توجه به نوع اهانت، برای مرتکب جرم اهانت به مقدسات، گاهی مجازات تعزیری در نظر گرفته و در برخی موارد، وجود عوامل خاص، باعث تشدید مجازات می شود که در قالب اهانت منجر به سب النبی و همچنین اهانت منجر به ارتداد مطرح است. در پژوهش حاضر که به روش کتابخانه ای و جمع آوری و تجزیه و تحلیل داده هاست نگارنده بر آنست با استناد به ادله اربعه ضمن از بین بردن ابهامات و اجمال های موجود در این موضوع، از این رهگذر شناختی مناسب نسبت به «جرم اهانت به مقدسات در منابع فقهی شیعه» که موضوع این نوشتار است بوجود آید.

کلید واژه: مقدس، مقدسات، اهانت، سب النبی، ارتداد، مجازات، تعزیر، حد

فهرست

مقدمه ۱۳

بخش اول: کلیات و مفاهیم

۱. فصل اول: کلیات ۱۶

۱.۱. بیان مسئله ۱۶

۱.۲. اهمیت و ضرورت تحقیق ۱۸

۱.۳. سؤالات تحقیق ۱۹

۱.۴. پیشینه تحقیق ۲۰

۱.۵. چارچوب نظری تحقیق ۲۲

۲. فصل دوم: مفاهیم ۲۳

۲.۱. اهانت ۲۳

۲.۲. لعن ۲۷

۲.۳. سبّ ۲۸

۲.۴. هتک حرمت ۲۸

۲.۵. بهتان ۲۹

۲.۶. افترا ۳۰

۲.۷. نشر اکاذیب ۳۲

۲.۸. قذف ۳۴

۲.۹. هجو ۳۶

۲.۱۰. مقدسات ۳۷

۲.۱۰.۱. مقدسات در لغت ۳۷

۲.۱۰.۲. مقدسات در اصطلاح ۴۰

۲.۱۰.۲.۱. مقدسات در آیات و روایات ۴۰

۲.۱۰.۲.۲. مقدسات در عبارات فقهاء ۴۱

۲.۱۰.۲.۳. مقدسات در مذاهب اسلامی ۴۲

۲.۱۰.۳. پیشینه واژه مقدسات ۴۴

۲.۱۰.۴. حوزه کاربرد مقدسات ۴۵

۲.۱۰.۵. محور مقدسات ۴۶

۲.۱۰.۶. ما به الامتیاز یا میزان مقدسات ۴۸

۵۰.....۲۰۱۰۷. مرجع در مقدسات.....

۵۰.....نتیجه.....

بخش دوم: مقدسات در ادیان مختلف

۵۵.....۱. فصل اول: مقدسات در آیین زرتشت.....

۵۶.....۱.۱. مصادیق مقدسات زرتشت.....

۵۷.....۱.۲. مجازات اهانت به مقدسات زرتشت.....

۵۹.....۲. فصل دوم: مقدسات در آیین یهود.....

۵۹.....۲.۱. مصادیق مقدسات یهود.....

۶۱.....۲.۲. مجازات اهانت به مقدسات یهود.....

۶۴.....۳. فصل سوم: مقدسات در آئین مسیحیت.....

۶۴.....۳.۱. مصادیق مقدسات مسیحیت.....

۶۶.....۳.۲. مجازات اهانت به مقدسات مسیحیت.....

۶۷.....۴. فصل چهارم: مقدسات در آئین اسلام.....

۶۸.....۴.۱. در منابع دینی.....

۶۸.....۴.۱.۱. آیات و روایات.....

۷۲.....۴.۱.۲. سیره.....

۷۳.....۴.۲. مصادیق مقدسات اسلام.....

۷۳.....۴.۲.۱. خداوند.....

۷۵.....۴.۲.۲. ملائکه.....

۷۶.....۴.۲.۳. دین.....

۷۹.....۴.۲.۴. کتب مقدس.....

۷۹.....۴.۲.۴.۱. قرآن.....

۸۱.....۴.۲.۵. اشخاص مقدس.....

۸۱.....۴.۲.۵.۱. انبیاء الهی.....

۸۵.....۴.۲.۵.۲. ائمه معصومین (علیهم السلام) و حضرت زهراء(س).....

۸۷.....۴.۲.۶. زمان های مقدس.....

۸۹.....۴.۲.۶.۱. ماه مبارک رمضان.....

۸۹.....۴.۲.۶.۲. ماه های حرام.....

۹۰.....۴.۲.۷. اماکن مقدس.....

۹۱.....	۴.۲.۷.۱. کعبه
۹۳.....	۴.۲.۷.۲. مساجد
۹۴.....	۴.۲.۷.۳. بیت المقدس
۹۵.....	۴.۲.۷.۴. وادی طوی
۹۵.....	۴.۲.۷.۵. ضرایح مقدسه
۹۶.....	نتیجه

بخش سوم: مبانی فقهی حرمت اهانت به مقدسات

۹۸.....	مقدمه
۹۸.....	۱. فصل اول: اهانت تعزیری
۱۰۳.....	۲. فصل دوم: اهانت حدی
۱۰۳.....	۲.۱. اهانت منجر به ارتداد
۱۰۳.....	۲.۱.۱. مفهوم ارتداد
۱۰۳.....	۲.۱.۱.۱. ارتداد در لغت
۱۰۴.....	۲.۱.۱.۲. ارتداد در اصطلاح
۱۰۵.....	۲.۱.۲. اسباب ارتداد
۱۰۶.....	۲.۱.۳. اقسام ارتداد
۱۰۷.....	۲.۱.۳.۱. مرتد فطری
۱۰۸.....	۲.۱.۳.۲. مرتد ملی
۱۰۸.....	۲.۱.۴. مجازات مرتد
۱۱۱.....	۲.۱.۴.۱. مجازات بدنی
۱۱۱.....	۲.۱.۴.۱.۱. احکام مربوط به مرد
۱۱۳.....	۲.۱.۴.۱.۲. احکام مربوط به زن
۱۱۴.....	۲.۱.۴.۲. مجازات مالی مرتد
۱۱۴.....	۲.۱.۴.۲.۱. احکام مربوط به مرد
۱۱۶.....	۲.۱.۴.۲.۲. احکام مربوط به زن
۱۱۷.....	نتیجه:
۱۱۸.....	۲.۲. اهانت منجر به سب النبی (ص)
۱۱۹.....	۲.۲.۱. مفهوم سب
۱۱۹.....	۲.۲.۱.۱. سب در لغت

۱۲۰.....	۲.۲.۱.۱. سب در اصطلاح.....
۱۲۱.....	۲.۲.۲. قلمرو سب.....
۱۲۱.....	۲.۲.۲.۱. قلمرو سب النبی (ص).....
۱۲۳.....	۲.۲.۲.۲. وجوه اشترک و افتراق اهانت و سب النبی (ص).....
۱۲۳.....	۲.۲.۲.۳. سب النبی (ص) و ارتداد.....
۱۲۴.....	۲.۲.۲.۳.۱. جایگاه جرم سب النبی(ص) و ارتداد.....
۱۲۵.....	۲.۲.۲.۳.۲. وجوه افتراق سب النبی (ص) و ارتداد.....
۱۲۷.....	۲.۲.۳. عام یا خاص بودن سب النبی (ص).....
۱۳۴.....	۲.۲.۴. مستندات شرعی جرم سب النبی (ص).....
۱۳۹.....	۲.۲.۵. مجازات سب النبی (ص) در آرای فقهای امامیه.....
۱۴۲.....	۲.۲.۶. کیفیت اجرای مجازات.....
۱۴۵.....	۲.۲.۶.۱. جمع بندی.....
۱۴۸.....	نتیجه.....
۱۴۹.....	خاتمه: سقوط و تخفیف مجازات
۱۵۷.....	نتیجه نهایی.....
۱۵۹.....	کتاب نامه.....
۱۶۹.....	چکیده عربی.....
۱۷۰.....	چکیده انگلیسی.....

مقدمه

رعایت آزادی معنوی افراد یکی از موهبت های الهی است، حمایت از این نوع آزادی دارای سابقه تاریخی فراوانی است به طوری که می توان گفت تعقیب کیفری و مستحق جزاء و عقوبت اخروی یا مجازات سنگین دنیوی با هرگونه ستیز، تعرض، اهانت و افتراء، به حیثیت، شرافت و کرامت انسانی و معنوی بشر مسئله ای نیست که مختص دین و یا آئین و حتی مرام و مکتب خاصی باشد، بلکه مورد توجه ادیان الهی و قوانین موضوعه ی بشری قرار گرفته است. جرم اهانت به مقدسات نیز از جمله جرایم علیه شخصیت معنوی افراد و به صورت اخص از جمله جرایم بر ضد حیثیت اشخاص محسوب می گردد.

این موضوع به دلیل آنکه در طول تاریخ ضربات مهلکی به ریشه و تداوم جریانات فکری عقیدتی و دینی وارد کرده است، به صورت موضوعی درآمده که دائما در کانون توجه و حساسیت مکاتب و ادیان و جریان های اجتماعی و حتی سیاسی قرار گرفته است و سنگین ترین نوع مجازات ها نیز برای مرتکبین آن در نظر گرفته شده است.

در مجمع القوانين حمورابی که به عنوان کهن ترین قانون موضوعه ی بشر قلمداد شده است^۱ در قانون یونان و روم قدیم، اهانت و افتراء، جرم تلقی گردیده و مجازات مفتری در پاره ی اوقات مرگ بوده است. در ایران باستان و ساسانیان، دشنام، دروغ گوئی و ... از اعمال مذموم معرفی گردیده است. در قوانین زرتشت که بر سه پایه ی گفتار نیک، کردار نیک و پندار نیک، استوار بوده است. و در آموزه های دینی اسلام، از نسبت دادن انتساب ناروای زنا و لواط به دیگری تحت عنوان «قذف» به شدت منع نموده و آنرا جرم دانسته و نسبت دهنده مستحق هشتاد تازیانه می باشد^۲ و در زشتی غیبت که به عنوان خوردن گوشت برادر قلمداد گردیده است^۳ و همچنین سوءنیت،^۴ اهانت، و سخن چینی^۵ و... از جمله گناهان کبیره و مخالف کرامت انسانی یاد شده است.

ناسزاگویی و اهانت به رهبران دینی، از جمله جرایمی است که قانون گذار اسلام، مجازات شدیدی را برای آن وضع نموده است، زیرا ساحت پیشوایان دینی که مصون از خطا و اشتباه بوده و رسالت هدایت جوامع بشری را بر دوش می کشند، باید از هر گونه تعرض و اهانتی که موجب وهن آنها شده و موجب استخفاف آنها نزد اذهان

۱. آشوری، محمد، /عدالت کیفری/، تهران، کتابخانه گنج دانش، ۱۳۷۶ش، صص ۹۱و۸۹.

۲. نجفی، محمد حسن، /جواهر الکلام فی شرح شرایع الاسلام/، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۷ش، ج ۴۱، ص ۴۰۲.

۳. حجرات/ ۱۲ .

۴. حجرات/۱۱و۱۲.

۵. قلم/۱۱و۱۲.

عمومی گردد، مصون بماند تا ایشان رسالت خویش را به انجام رسانند. بر همین اساس، قانون گذاران پس از پیروزی انقلاب اسلامی، ناسزاگویی به پیامبر عظیم الشان اسلام (صلی الله علیه وآله) و ائمه طاهرين (علیهم السلام) را به عنوان جرمی که دارای مجازات اعدام است، وارد قوانین کیفری کردند.

بخش اول

کلیات و مفاهیم

۱. فصل اول: کلیات

بیان مسأله

در تمام جوامع چه بدوی و چه معاصر به نحوی اعتقاد به مقدسات وجود داشته است و برخی امور برای اشخاص مورد احترام خاص بوده است و هیچ گونه اهانتی را به آن ها بر نمی تافته اند. لذا تعیین مجازات برای اهانت به مقدسات، صرفاً از مختصات دین اسلام نمی باشد بلکه در سایر ادیان نیز این امر پیش بینی شده است.

اسلام نه تنها اهانت به مقدسات خود را امری نکوهیده و مستحق مجازات دانسته است بلکه خداوند متعال در آیه ۱۰۸ سوره مائده بر عدم اهانت به مقدسات مشرکین تاکید نموده است. از دیدگاه بسیاری از فقهای شیعه، اهانت به «سایر پیامبران الهی» نیز جرم محسوب می شود.

در حقوق اسلام، مقدسات دینی، مورد حمایت حقوقی قرار گرفته و اهانت به آن از جرایم مهم به شمار می رود. به خصوص اهانت به پیامبر اسلام (ص) و ائمه معصومین (علیهم السلام) تحت عنوان سب النبی (ص) مجازات شدیدی از جمله قتل بر آن مترتب گردیده است، که علت این حکم، حفظ شأنیت و جایگاه آن می باشد. که قانون گذار نیز در ماده ۲۶۲ قانون مجازات اسلامی جدید مصوب ۱۳۹۲ به این موضوع پرداخته است.^۱

اما واژه های اهانت و همچنین مقدسات در هاله ی از ابهام است و همین امر باعث گردیده، متهمانی که با همین عنوان مجرمانه «اهانت به مقدسات»، تحت تعقیب قرار می گیرند، عمل ارتكابی خود را یا اهانت نمی دانند یا اهانت خود را متوجه مقدسات ندانند و قائل می باشند به این که شیء مورد اهانت، مقدس نبوده است.

همچنین مبحث مهمی که باید به آن پرداخته شود این که اگر کافری که اعتقاد به احکام اسلامی ندارد به آن ها اهانت نماید آیا مستوجب تعقیب کیفری است؟ یا اگر در دین اسلام، که دارای مذاهب مختلفی است و برخی افراد احکام و مسائل یکدیگر را قبول ندارند، آیا انکار عقاید و احکام و همچنین اهانت افراد یک مذهب به مذهب دیگری، از مصادیق اهانت به مقدسات اسلامی است؟

۱. ماده ۲۶۲ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ «هر کس پیامبر اعظم (ص) و یا هر یک از انبیاء عظام الهی را دشنام دهد یا قذف کند سب النبی است و به اعدام محکوم می شود». تبصره: «قذف هر یک از ائمه معصومین (علیهم السلام) و یا حضرت فاطمه زهرا (س) یا دشنام به ایشان در حکم سب نبی است».

واژه مقدسات، هم قابل توسعه و هم قابل تضییق می باشد، و بایستی مصادیق آن به طور واضح مشخص شود. و یقیناً مقدسات بیان شده در ماده ۵۱۳ باب تعزیرات قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ منحصر در این امور نبوده و حتی قابل تسری به دیگر مقدسات نیز می باشد.^۱

بهمین خاطر در پژوهش حاضر که محدوده آن، مقدسات دینی است، سعی شده در آغاز مفهوم اهانت و همچنین مقدّسات، مقدّسات در ادیان توحیدی و اسلام و نیز مصادیق آن مشخص گردد و سپس مبانی فقهی مجازات جرم مذکور مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد، با این هدف که پژوهش صورت گرفته بتواند ابهام ها و اجمال های موجود در این موضوع را از بین ببرد.

۱. در ماده ۵۱۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ آمده است: «هر کس به مقدسات اسلام و یا هر یک از انبیاء الهی یا ائمه طاهرین (علیهم السلام) و یا حضرت زهرا (س) اهانت نماید اگر مشمول حکم ساب النبی باشد اعدام می شود در غیر اینصورت به حبس از یک تا پنج سال محکوم می شود».

برخی بر ماده مذکور ایراد وارد کردند با این بیان که «از ظاهر این ماده چنین استنباط می شود که هر یک از اهانت های چهارگانه ممکن است عنوان «سبّ النبی» پیدا کند و ممکن است این عنوان را پیدا نکند، که در صورتی که این امور شامل عنوان سب النبی نشود، مرتکب، تعزیر می گردد، در حالی که این احتمال با ظاهر روایات و فتوای فقیهان سازگار نیست. زیرا دشنام به پیامبر (ص)، انبیاء الهی، ائمه طاهرین (علیهم السلام) و حضرت زهرا (س) مشمول سب النبی (ص) است و مرتکب بایستی اعدام گردد».

در حالی که نگارنده معتقد است در ماده ۵۱۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ واژه «اهانت» آمده است و «اهانت» اعم از «سب» می باشد، که هر «سبی»، «اهانت» است اما هر «اهانتی»، «سب» نیست. (که توضیح تفصیلی آن خواهد آمد).

ایرادی که در ماده ۵۱۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵ وجود داشت این که تعریف سب النبی، در این قانون مشخص نشده بود، اما در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲، سب النبی تعریف شده و کسی است که به پیامبر(ص)، انبیاء الهی، ائمه معصومین (علیهم السلام) و حضرت زهرا (س)، دشنام دهد. اما همچنان ماده مذکور مجمل بوده و بدون رجوع به منابع فقهی نمی توان درک صحیحی از آن داشت، قانون گذار نه در این ماده و نه در هیچ ماده و قانون دیگری مشخص نکرده است که اجرای مجازات سب النبی (ص) بر عهده چه کسی است. و همچنین مقصود از انبیای عظام که آیا همه انبیای الهی است و یا پیامبران اولوالعزم و یا غیر آن، روشن نیست.

در باب اهانت به مقدسات اسلامی، در قانون مجازات اسلامی جدید سخنی به میان نیامده است و یقیناً در باب پنجم که اختصاص به تعزیرات دارد به آن اشاره خواهد کرد که هنوز جرائم تعزیراتی ابلاغ نشده و در قوه قضاییه در حال بررسی است.

۱.۲. اهمیت و ضرورت تحقیق

اهمیت پژوهش مذکور در این است با کشف و اظهار حکم شرعی و قانونی مجازات جرم اهانت به مقدسات، نقش قابل توجهی در بازداشتن عموم انسان ها از اهانت دارد.

اما امروزه ضرورت بررسی و تحلیل جرم اهانت به مقدسات به نحوی است که پرونده های کیفری فراوانی در مراجع قضائی، مطرح می گردند که متهمان آن ها با همین عنوان مجرمانه تحت تعقیب قرار می گیرند اما ابهامات زیادی که در خصوص احکام این جرم وجود دارد، کار را بر قضات دشوار نموده و نیاز جدی به پژوهش پیرامون جوانب مختلف آن می باشد. بنابراین در این پژوهش سعی شده است با تکیه بر معاجم لغوی، آیات، سخنان ائمه اطهار، و متون روایی و فقهی، جوانب مختلف جرم اهانت به مقدسات مورد بررسی قرار گیرد.

۱.۳. سؤالات تحقیق

سؤالات اصلی و فرعی که در پژوهش مذکور در پی پاسخ به آن ها هستیم به شرح ذیل می باشد.

سؤال اصلی

- جرم اهانت به مقدسات در منابع فقهی شیعه چیست؟

سؤالات فرعی

- تعریف مقدسات و اهانت چیست؟
- در ادیان توحیدی، مقدسات به چه چیزهایی گفته می شود؟
- حکم کفری که به مقدسات مسلمانان اهانت کند، چیست؟
- اهانت افراد یک مذهب به مذهب دیگری، از مصادیق اهانت به مقدسات اسلامی است؟
- حمایت قانون گذار ایران از پیروان سایر ادیان چیست؟
- مصادیق مقدسات اسلامی چیست؟
- مبانی فقهی جرم اهانت به مقدسات اسلامی و غیر اسلامی چیست؟
- رابطه جرم اهانت به مقدسات و جرایمی همچون سب پیامبر(ص) و ائمه معصومین و ارتداد چیست؟
- آیا مجازات جرم اهانت به مقدسات قابل اسقاط است؟

۱.۴. پیشینه تحقیق

جرم اهانت به مقدسات یکی از مسائل بسیار مهم در فقه و جوامع اسلامی است. در آیات و روایات، اصطلاح مقدسات به کار نرفته است اما می توان از عناوینی همچون حرّمت ﴿وَمَنْ يُعْظَمُ حُرْمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ﴾^۱ و شعائر الله ﴿وَمَنْ يُعْظَمُ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ﴾^۲ و ﴿لَا تُجَلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ﴾^۳ استفاده نمود. و فقها نیز به خصوص فقهای معاصر از عناوینی چون شعائر و حرّمت بکار می برند و با تمسک به قواعدی مانند قاعده «حرمة اهانة المحرمات فی الدین»^۴ یا قاعده «الحرمة الالهانة بالشعائر و رجحان تعظیمها»^۵ به بحث از اهانت به مقدسات می پردازند.

جرم «اهانت به مقدسات» برای اولین بار در قانون مجازات اسلامی در سال ۷۵ که به عنوان یک جرم عمومی شناخته شده است، قانونگذار در ماده ۵۱۳ قانون مجازات اسلامی به آن اشاره کرده است. البته در قانون جدید مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اندکی تغییر در ماده ۲۶۲ آمده است.^۶ بنابراین بررسی این جرم پیشینه طولانی ندارد بلکه غالب تحقیقات صورت گرفته با این موضوع از سال ۷۵ به بعد می باشد که نویسندگان متعددی با دیدگاه‌های مختلف و با انگیزه‌های دینی و حقوقی، مقالات، و کتاب‌هایی را در این زمینه و یا بخشی از آن، تدوین کرده‌اند. در کشور ما نیز تألیفات اندکی در برخی جنبه‌های این جرم تهیه و یا منتشر شده‌اند، که رویکرد برخی از کتب و مقالات نیز حقوقی بوده است و کمتر مباحث فقهی این جرم بصورت کامل و دقیق مطرح شده است به نحوی که تمامی ابعاد آن مورد نقد و بررسی و تحلیل قرار گیرد. مانند اثر «جرم اهانت به مقدسات در نظام حقوقی اسلام و کامن لا» به قلم سید حسین هاشمی و نیز مقاله «مسئولیت بین المللی اهانت به مقدسات مسلمانان جهان از دیدگاه حقوق بین الملل» با نگارش عباس علی عمید زنجانی. و همچنین برخی آثار پژوهشی، فقط به مقدسات مذهبی محدود شده است. مانند اثر «بررسی عناصر متشکله جرم اهانت به مقدسات مذهبی» به نگارش سعید مرجانی، و پایان نامه «جرم اهانت به مقدسات مذهبی» با اثر سید کمال الدین موسوی.

۱. «هر کس اموری را که خدا حرمت نهاده بزرگ و محترم شمارد البته این برایش نزد خدا بهتر خواهد بود». حج/۳۰.

۲. «هر کس شعائر (دین) خدا را بزرگ و محترم دارد این از صفت دل های با تقواست». حج/۳۲.

۳. «حرمت شعائر خدا را نگه دارید». مائده/۲.

۴. بجنوردی، سید محمد حسین، /قواعد الفقهیه/، ج ۵، ص ۲۳۹.

۵. حسینی مراغی، میر عبدالفتاح، /العناوین الفقهیه/، ج ۱، ص ۵۵۶.

۶. البته در ماده ۲۶۲ قانون جدید به بخشی از جرم اهانت به مقدسات مانند سب النبی اشاره کرده است نه تمامی مقدسات.

امتیاز پژوهش مذکور نسبت به سایر آثار، در روشن کردن بعضی از زوایای مبهم موضوع، پاسخ به برخی از سئوالات اساسی، دسته بندی جدید مباحث و... می باشد.

همچنین پژوهش مذکور در واقع تحقیقی توصیفی، تحلیلی است که بصورت کتابخانه ای تدوین گردیده است. در پژوهش حاضر به فراخور کار از نرم افزارهای پژوهشی و پایگاه های اینترنتی نیز استفاده شده است.

سعی نگارنده بر این بوده است با تکیه بر مستندات فقهی امامیه به نقد و بررسی و تحلیل اقوال و ادله جرایم اهانت به مقدسات بپردازد با این دید که مقدسات دیگر ادیان نیز علاوه بر مفهوم یابی، مورد بررسی قرار گیرد به نحوی که نسبت به دیگر آثار، اثری بدیع ارائه گردد. و امید است که هدف مذکور محقق گردیده باشد.

۱.۵. چارچوب نظری تحقیق

پژوهش حاضر به سه بخش اصلی تقسیم شده است که در بخش اول به «کلیات و مفاهیم» بحث از جمله مفهوم یابی واژه های اهانت و مقدسات در لغت و اصطلاح، پرداخته شده است بخش دوم پژوهش تحت عنوان «مقدسات در ادیان مختلف»، در چهار فصل تنظیم گردیده است که فصل اول آن به مقدسات در آیین زرتشت، فصل دوم به مقدسات در آیین یهود و فصل سوم آن به مقدسات در آیین مسیحیت و فصل چهارم به مقدسات در آیین اسلام پرداخته است. نگارنده بخش سوم را نیز به بیان مبانی فقهی حرمت اهانت به مقدسات می پردازد که بخش مذکور به دو فصل اهانت تعزیری و همچنین اهانت حدی تنظیم شده است که در بحث اهانت حدی مطالب مطروحه با عناوینی مانند اهانت منجر به ارتداد و اهانت منجر به سب النبی، به پایان می رسد. اما در انتهای این پژوهش، عنوانی وجود دارد با نام خاتمه که به سقوط و تخفیف مجازات جرم اهانت به مقدسات می پردازد. و ذکر نتیجه نهایی و منابع نیز که در هیچ تحقیقی مستثنی نیست از جمله آخرین مطالبی است که در پژوهش حاضر آمده است.